

Commissiønen saa vilde være omtrent ligesaa vidt, som vi nu ere, og at det netop af Hensyn til Commissiønen kunde være ønskeligt, at et saadant Forsøg kom til at foreligge forinden. Med Hensyn til Fordelingen af de nuværende Tilskud kan jeg ikke finde den tilfredsstillende. Jeg har ved flere Leiligheder i tidligere Aar udtalt mig om dens Uensligheder, og iaar skal jeg saameget mindre komme ind derpaa, som den høitærede Minister har erklæret, at Fordelingen heller ikke er tilfredsstillende for ham. Jeg skal heller ikke imodgaae, hvad der fra det ærede Medlem for Holbæk (N. Hansen) fremkom som en Kritik deraf. Jeg troer, at skjøndt han var enig med mig i, at den ikke var tilfredsstillende, var der dog ikke saa lidt Skjævt i hans Døm derom, og at han endog fremkom med flere ligefremme Urigtigheder. Der er saaledes allerede af det ærede Medlem for Vangeland (P. Olsen) gjort opmærksom paa, at Høiskoleforstanderne i Almindelighed ikke betragtede sig som moralsk forpligtede til at fordele Statstilskuddene til Fripladser, og jeg skal hertil føie, at det er saa langt fra, at den Skole, der nu faaer det største Bidrag — 2,000 Rd. aarlig — nemlig Hindholm, kun skulde have faaet det i eet Aar, at det idetmindste er i 7 Aar, at den har faaet saa stor en Understøttelse. Skal en saadan Fordeling finde Sted paa en nogenlunde retfærdig Maade, troer jeg, hvad jeg ogsaa tidligere har tilladt mig at fremsætte her i Salen, at den eneste retfærdige Maade igrundten var at sætte den i ligefremt Forhold til de Dpoffrelser, der skee fra Befolkningens Side, men da disse Dpoffrelser komme frem paa saa forffjellige Maader, snart igjennem Understøttelser i Penge, snart i andre Udgifter, snart igjennem Dpretelse af Fripladser, snart igjennem Betalingen for Clever, og paa endnu flere Maader, er det næsten umuligt at sætte det som en ligefrem Maalestok for Tilskuddets Størrelse. Jeg troer derfor, det kan være fuldt begrundet, at der fra Statens Side kræves et Tilsyn med Anvendelsen af disse Penge, og det er mig heller ikke beffjendt, at, som det er sagt, Høiskolerne skulde vægre sig ved at underkaste sig et saadant Tilsyn; det har jo endogsaa allerede været udøvet fra Statens Side, ikke

blot gjennem Provster og Skoleraad — hvad jeg rigtignok anseer for høist ueheldigt, eftersom Provster og Skoleraad ofte have viist sig at være fjendtlige mod disse Skolers egentlige Bæsen — men gjennem herfra udsendte Mænd, som f. Ex. afdøde Dverfsoledirecteur With. Han reiste omkring til de enkelte Folkehøiskoler, og jeg veed ikke, at man nogetsteds har negtet ham at føie det Tilsyn, han ansaae fornødent; men saavidt jeg veed, har han heller intetsteds, paa den Maade, det her blev krævet, fordret en Examen afholdt ved disse Skoler. Det er ogsaa min Dverbeviisning, at en Examen er saa aldeles uførenelig med disse Skolers hele Bæsen, at det netop er fuldstændig at slaae dem ihjel, at give dem et heelt andet Præg end det, hvorved de have bundet den Anerkjendelse og Udbredelse, som de have. Skulde det være Følgen, maa jeg, som sagt, stemme for, at der ikke bevilges en Skilling til dem. Men hidtil ere Udtalelserne her i Thinget ved forffjellige Leiligheder gaaede i den Retning, at man ikke ønskede flige Examinere, ligesom forhenværende Ministre ogsaa have erklæret, at det var en Fordring, de ikke stillede. Naar den høitærede Minister erklærede, at han ønskede at føie et nærmere Tilsyn, har han ganske viist tillige erkjendt, at det kommer an paa, med hvilke Dine dette Tilsyn bliver ført, og det troer jeg er Noget, man i høi Grad maa lægge Vægt paa. Det kan være til megen Nytte for Regjeringen og for os, at der bliver ført et saadant Tilsyn, naar det kun ikke skeer ved Mænd, som ere fjendtlige imod den hele Høiskoletanke, eller som slet ikke forstaae den; det maa være Mænd, som kjende disse Skolers Liv og Udvikling, som have fattet Kjærlighed til dem og som ville pleie dem med Omhu. Paa saadanne Mænds Døm kan der bygges videre, imedens de andre Mænds let kunne føie til Skolernes Undergang, og jeg kan i den Henseende ikke noksom lægge den høitærede Minister paa Hjerte, at hvad han i denne Sag foretager sig, er Noget, der ikke blot vil blive fulgt med Dpmærksomhed her i Landet, men ogsaa i andre Lande, thi her have vi en Institution, som er særlig dansk, som vi have havt Mod til at sætte igjennem, skjøndt vi ikke have kunnet finde